

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL – 4101-02-04/2013

P/13/110

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn

T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30

lol@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/110 – Zatrudnienie socjalne jako instrument działań na rzecz rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz wzmocnienia aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie.
Kontroler	Wojciech Dąbrowski specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84387 z dnia 6 marca 2013 r.
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie, 13-200 Działdowo, ul. Władysława Jagiełły 30.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Szymańska, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Działdowie (MOPS) od 16 kwietnia 1997 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność MOPS w zakresie realizacji zadań związanych z aktywizacją zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podstawą pozytywnej oceny było prawidłowe wykorzystanie publicznych środków finansowych przeznaczonych na realizację form aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostosowanie działań do potrzeb rynku lokalnego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań w zakresie form aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Opis stanu faktycznego

1.1. Klub Integracji Społecznej (zwany dalej KIS lub Klub) został wyodrębniony w strukturze MOPS, uchwałą Rady Miasta Działdowo z dnia 4 lipca 2006 r. zmieniającą uchwałę w sprawie nadania Statutu MOPS i w tym samym dniu rozpoczął swą działalność.

Dyrektor MOPS w dniu 9 stycznia 2013 r. zgłosił KIS do rejestru, o którym mowa w art. 18 a ust. 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym¹, prowadzonego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS działający w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Działdowie Klub Integracji Społecznej został zgłoszony do rejestru Wojewody dnia 9 stycznia 2013 r., gdyż po wejściu w życie dnia 30 października 2011 r. wspomnianej ustawy nie było odpowiedniego rozporządzenia odnośnie

¹ Dz. U z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.

wymaganych dokumentów rejestracyjnych. Dopiero w dniu 30 kwietnia 2012 r. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wydało rozporządzenie w sprawie wzoru formularza zgłoszenia do rejestru klubów integracji społecznej (Dz. U. z 2012 r. poz. 513), określające dokument oraz niezbędne załączniki, które są przeznaczone do zgłoszenia KIS do rejestru prowadzonego przez wojewodę. Po ukazaniu się wyżej wspomnianego rozporządzenia koordynator KIS zadzwonił do Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie celem uzyskania informacji rejestracyjnych i uzyskał odpowiedź, iż ma poczekać, gdyż Wojewoda wyśle informacje do prezydentów, burmistrzów i wójtów odnośnie rejestracji Klubów. Do dnia dzisiejszego MOPS nie otrzymał takiej informacji. Chcąc wywiązać się z obowiązku sprawozdawczego (do dnia 31 stycznia każdego roku) MOPS ponowił próbę rozmowy z pracownikiem Urzędu Wojewódzkiego i dokonał rejestracji.

(dowód: akta kontroli str.172-173)

Zgodnie z obowiązującym Regulaminem Organizacyjnym MOPS, od marca 2012 r. KIS funkcjonuje w ramach Działu Innowacyjnych Metod Pracy, a w poprzednim okresie tj. od października 2009 r. w ramach Działu Pomocy Środowiskowej. Osobą odpowiedzialną za działania Klubu jest Koordynator, który zgodnie z przyjętym zakresem obowiązków od dnia 1 listopada 2008 r. odpowiadał za organizowanie i koordynowanie m.in. działań zmierzających do:

- reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem,
- prowadzenia poradnictwa prawnego, psychologicznego, życiowego i zawodowego,
- aktywizacji społeczności lokalnej,
- współpracy z innymi instytucjami pomocowymi oraz z pracownikami socjalnymi.

(dowód: akta kontroli str. 4-37)

Opis stanu faktycznego

1.2. W Strategii Pomocy Społecznej dla Miasta Działdowa na lata 2005-2010 przyjętej do realizacji uchwałą Rady Miasta Działdowo z dnia 27 października 2005 r. wykazano m.in. że ok. 800 osób było trwale bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej. Określając program działań w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych wymieniono działania obejmujące m.in.: prowadzenie doradztwa zawodowego, utworzenie KIS, organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych.

Powyższa Strategia była dwukrotnie aktualizowana (w 2008 i 2012 r.) i obejmowała m.in. diagnozę sytuacji grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym wskazującą m.in. na wzrost liczby osób trwale bezrobotnych. Wskazane działania w zakresie pomocy społecznej, dotyczyły m.in. zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców poprzez wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, prowadzenie doradztwa zawodowego i pomocy w zakładaniu własnej działalności gospodarczej.

(dowód: akta kontroli str.38-62)

Opis stanu faktycznego

1.3. Wydatki na realizowane przez KIS zadania były wyodrębnione w budżecie MOPS tylko w 2011 r., zaś w pozostałych latach objętych kontrolą były one ujęte w ogólnej kwocie wydatków MOPS. W 2011 r. wydatki związane z KIS ujęte w rozdziale 85232 wynosiły 38,8 tys. zł, w tym 37,2 tys. zł (90%) stanowiły wydatki związane z zatrudnieniem pracownika (Koordynatora KIS). Pozostałe wydatki

dotyczyły wynagrodzeń bezosobowych (umowy zlecenia na pomoc terapeutyczną w uzależnieniach i obsługę informatyczną) oraz zakupu materiałów biurowych i drukarki.

(dowód: akta kontroli str. 63)

1.3.1. W latach 2011-2012 MOPS na organizowane przez KIS prace społecznie użyteczne wydatkował, na podstawie porozumień zawartych przez Dyrektora MOPS z Dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie (PUP), łącznie 114,8 tys. zł, w tym 54,2 tys. zł na podstawie porozumienia z 19 kwietnia 2011 r. oraz 60,6 tys. zł na podstawie porozumienia z 19 stycznia 2012 r.

Analiza dokumentacji dotyczącej realizacji w 2011 i 2012 r. ww. zadania wykazała, że:

- w pracach społecznie użytecznych uczestniczyło odpowiednio 62 i 80 osób,
- otrzymywały one świadczenie pieniężne za wykonaną pracę w wysokości od 7,10 zł do 7,70 zł za godzinę,
- prace odbywały się od 1 maja do 31 grudnia 2011 r. oraz od 1 lutego do 31 grudnia 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 128-129)

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL) współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Dyrektor MOPS reprezentująca Gminę Miejską Działdowo zawarła w dniach 21 grudnia 2010 r. i 17 stycznia 2012 r. umowy o dofinansowanie projektu systemowego pt. „Razem można więcej” (I i II edycja) w łącznej kwocie 89 tys. zł, z tego:

- 43,9 tys. zł w 2011 r., w tym 37,3 tys. zł ze środków europejskich i 6,6 tys. zł z budżetu krajowego,
- 45,1 tys. zł w 2012 r., w tym 38,3 tys. zł ze środków europejskich i 6,7 tys. zł z budżetu krajowego.

Projekt ten, realizowany w ramach KIS, skierowany był do osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, o niskich kwalifikacjach i poziomie wykształcenia i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Analiza dokumentacji dotyczącej realizacji w 2011 i 2012 r. projektu pt. „Razem można więcej” wykazała, że:

- realizowane działania obejmowały m.in.: wizyty studyjne, warsztaty aktywizacji zawodowej i ekonomii społecznej, zajęcia z prawnikiem, treningi zarządzania jakością życia,
- ogólny koszt realizowanego projektu w ww. latach wyniósł odpowiednio 43,7 tys. zł i 44,9 tys. zł. Zgodnie z warunkami zawartych umów niewykorzystaną część środków (odpowiednio 265,07 zł i 170,42 zł) zwrócono w wyznaczonym terminie,
- terminowo rozliczono obie edycje projektu,
- prawidłowo i zgodnie z przyjętym harmonogramem zrealizowano założenia projektu, obejmując m.in. szkoleniami odpowiednio 16 osób (9 kobiet i 7 mężczyzn) oraz 18 osób (12 kobiet i 6 mężczyzn),
- zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Pzp)² w ramach przetargu nieograniczonego wyłoniono wykonawcę

² Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

prowadzącego szkolenia (za kwotę 9,9 tys. zł w 2011 r. oraz za 10,1 tys. zł w 2012 r.). Pozostałe wydatki, takie jak wynajęcie autokaru, wykonanie materiałów promocyjnych, ulotek, oraz plakatów zrealizowano w trybie z wolnej ręki ze względu na niską wartość zamówienia.

(dowód: akta kontroli str. 64-91, 112-117, 128-129)

W 2012 r. w ramach umowy z 30 maja 2012 r. zawartej przez Burmistrza Miasta Działdowo z Dyrektorem Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, MOPS uzyskał dotację w wysokości 70 tys. zł na realizację przez KIS zadania pt. „Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego”. Osobą odpowiedzialną za realizację całego przedsięwzięcia był Koordynator Klubu, a uczestnikami ww. projektu były osoby (15) długotrwale bezrobotne (sposób rekrutacji uczestników opisano w pkt. 1.5) zamieszkujące w lokalach socjalnych lub komunalnych wymagających remontu. W pierwszej fazie realizacji projektu, zorganizowano dla uczestników cykl szkoleń, w tym z zakresu doradztwa zawodowego, bezpieczeństwa i higieny pracy, zakładania działalności gospodarczej itp. oraz ustalono zakres niezbędnych prac remontowych w lokalach zamieszkałych przez uczestników projektu. Zgodnie z Pzp, w ramach zapytania ofertowego wyłoniono dostawcę materiałów i narzędzi do wykonania ww. prac. W drugiej fazie projektu, przewidzianej do realizacji w pierwszym półroczu 2013 r., uczestników podzielono na trzyposobowe grupy, które wykonywały prace remontowe we własnych mieszkaniach

Analiza dokumentacji dotyczącej realizacji w 2012 r. ww. projektu wykazała, że:

- uczestnicy (15 osób) zostali wyłonieni zgodnie z założeniami,
- projekt był realizowany od dnia 1 sierpnia 2012 r., zgodnie z przyjętym harmonogramem (termin zakończenia - 31 lipca 2013 r.).
- wydatki poniesione w ramach projektu były zgodne z przyjętym budżetem i dotyczyły głównie: zakupu materiałów i wyposażenia (51,4 tys. zł – wartość umów) oraz wynagrodzeń osobowych pracowników (7,3 tys. zł). Pozostałe wydatki 5,8 tys. zł obejmowały m.in. ogłoszenia w prasie, badania profilaktyczne uczestników projektu pod kątem możliwości wykonywania prac remontowych.

(dowód: akta kontroli str. 94 -95, 118-121, 128-129)

1.3.2. Dyrektor MOPS reprezentująca Gminę Miejską Działdowo zawarła w dniu 26 czerwca 2008 r. umowę o dofinansowanie w ramach POKL projektu systemowego pt. „Zmienić siebie”. Projekt ten był realizowany w badanym okresie przez MOPS poza KIS-em. W latach 2011 i 2012 obowiązywały aneksy do ww. umowy (odpowiednio z 25 marca 2011 r. oraz 13 czerwca 2012 r.), którymi przyznano dofinansowanie na realizację ww. projektu w łącznej kwocie 509,7 tys. zł, z tego:

- 254,6 tys. zł w 2011 r., w tym 241,9 tys. zł ze środków europejskich i 12,7 tys. zł z budżetu krajowego,
- 255,1 tys. zł w 2012 r., w tym 242,3 tys. zł ze środków europejskich i 12,8 tys. zł z budżetu krajowego.

Projekt skierowany był do osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W ramach projektu prowadzono m.in.: szkolenia zawodowe, kursy podnoszące kwalifikacje, warsztaty aktywizacji

zawodowej, zajęcia z prawnikiem, treningi zarządzania jakością życia. Projekt został terminowo rozliczony i zrealizowany zgodnie z harmonogramem.

(dowód: akta kontroli str. 96-99, 101-111)

Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS realizacja projektu „Zmienić siebie” odbywała się poza Klubem, gdyż umożliwiało to zastosowanie większej liczby instrumentów aktywnej integracji wobec osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Pozwoliło to na udzielenie szerszego wsparcia wobec grup osób biorących udział w realizacji projektu, a wsparcie to mogło być bardziej zindywidualizowane i dostosowane do potrzeb beneficjentów. Ponadto w Klubie zatrudniony był tylko jeden pracownik, który realizował projekty konkursowe pozwalające na aktywizowanie innych grup osób niż wskazane w danym projekcie. KIS nie posiada również pomieszczeń, w których możliwa byłaby szersza działalność.

(dowód: akta kontroli str.100)

Opis stanu faktycznego

1.4. W badanym okresie, prace w ramach KIS wykonywał jeden pracownik, który zgodnie z zakresem czynności ustalonym przez Dyrektora MOPS był Koordynatorem Klubu od dnia 1 listopada 2008 r. (zakres czynności szczegółowo opisany w pkt 1.1 niniejszego wystąpienia). Prace związane z realizacją zadań i projektów organizowanych w ramach KIS były realizowane również przez innych pracowników MOPS w ramach zwykłych obowiązków. Zadania związane z przeprowadzeniem szkoleń były natomiast zlecane podmiotom zewnętrznym (patrz pkt 1.3.).

(dowód: akta kontroli str. 35-36 i 128-129)

Opis stanu faktycznego

1.5. Rekrutacja uczestników szkoleń i działań w ramach realizowanych projektów przez KIS i poza KIS-em odbywała się zgodnie z zasadami określonymi w poszczególnych projektach. I tak:

- W projekcie „Gminny program aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego” oraz w obu edycjach projektu „Razem można więcej” brano pod uwagę osoby długotrwale bezrobotne z terenu Miasta Działdowo. Jak wyjaśnił Koordynator KIS rekrutacja odbywała się w miesiącu styczniu (2011 i 2012 r.) poprzez ogłoszenia w lokalnej prasie, na stronie internetowej MOPS oraz na tablicy ogłoszeń. Osoby zgłaszające się były weryfikowane przez pracowników socjalnych pod kątem spełniania wymogów określonych w projekcie.
- Zgodnie z założeniami projektu „Zmienić siebie” rekrutacja odbywała się w miesiącach styczeń-marzec 2011 i 2012 r. (I i II edycja). Uczestnicy wyłonieni zostali poprzez pracowników socjalnych spośród osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, a także spośród członków rodzin osób należących do ww. grup.
- Do prac społecznie użytecznych rekrutacja obejmowała osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, korzystające z pomocy społecznej. Pracownik socjalny sporządzał listy kandydatów spełniających ww. wymogi oraz wymogi zawarte w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy³. Następnie dokonywał wyboru osób w zależności od predyspozycji i rodzaju planowanych prac.

(dowód: akta kontroli str. 131-132)

³ Dz. U. z 2008 r. Nr 69 poz. 415 z późn. zm.

1.6. W latach 2011-2013 w ramach KIS zorganizowano zajęcia z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej (w ramach realizowanych projektów oraz prac społecznie użytecznych), w których uczestniczyło łącznie 264 osoby, w tym 83 w 2011 r. (wszyscy ukończyli zajęcia), 111 osób w 2012 r. (wszyscy ukończyli zajęcia) oraz w 2013 (stan na 2 kwietnia) - 70 osób. I tak m.in.:

- 52 osoby uczestniczyły w zajęciach z zakresu prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej, wszystkie osoby ukończyły te zajęcia,
- 142 osoby brały udział w pracach społecznie użytecznych w różnych instytucjach na terenie Działdowa (MOPS, przedszkola, szkoły itp.),
- 16 osób uczestniczyło w nauce sposobu poszukiwania pracy (pisanie CV, komunikacja interpersonalna itp.), wszystkie osoby ukończyły zajęcia, (osoby te brały również udział w zajęciach z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej),
- 15 osób uczestniczyło w indywidualnych konsultacjach z psychologiem lub terapeutą (osoby te brały również udział w zajęciach z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej).

Według stanu na 2 kwietnia 2013 r. – 55 osób uczestniczyło w pracach społecznie użytecznych w różnych instytucjach na terenie Działdowa (MOPS, przedszkola, szkoły, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji) natomiast 15 osób – w innych działaniach związanych z kontynuacją projektu „Gminny program aktywizacji społeczno zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego”.

(dowód: akta kontroli str.144-147)

1.6.1. MOPS w latach 2011-2012 zorganizował poza KIS-em zajęcia z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej dla 151 osób (część osób uczestniczyła w kilku formach zajęć), w tym m.in.:

- 32 osoby – w szkoleniach zawodowych, wszystkie ukończyły zajęcia,
- 38 osób – w kursach podnoszących kwalifikacje (prawo jazdy), wszystkie osoby ukończyły zajęcia,
- 103 osoby – w nauce sposobu poszukiwania pracy (pisanie CV, komunikacja interpersonalna itp.), z tego 92 osoby ukończyły te zajęcia,
- 36 osób – w indywidualnych konsultacjach z psychologiem lub terapeutą, wszystkie osoby ukończyły zajęcia,
- 54 osoby korzystały z porad prawnych,
- 58 osób – w treningach z komunikacji interpersonalnej, z tego 54 osoby ukończyły zajęcia,
- 57 osób – w zajęciach z pielęgniarką, 54 osoby ukończyły zajęcia,
- 42 osoby – w zajęciach z położną, 37 ukończyło zajęcia.

W 2011 r. spośród 95 osób uczestniczących w ww. zajęciach - 81 osób, tj. 85,2% ukończyło je z wynikiem pozytywnym, natomiast w 2012 r. spośród 56 osób - 48, tj. 85,7%.

(dowód: akta kontroli str. 148-154)

1.7. W latach 2011-2012 w ramach Klubu nie prowadzono odrębnych zajęć dotyczących przyuczenia do zawodu, podniesienia kwalifikacji oraz przekwalifikowania. Natomiast poza Klubem, w ramach realizowanego przez MOPS

projektu „Zmienić siebie”, szkolenia zawodowe ukończyły 32 osoby w zawodach: opiekun osób starszych – 12 osób, bukieciarz florysta – 12 osób, nowoczesny sprzedawca – 8 osób.

Jak wynika z udzielonej przez Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie informacji liczba ofert pracy w ww. zawodach w okresie objętym kontrolą, kształtowała się następująco:

- opiekun osób starszych – jedna oferta (w 2012 r.),
- bukieciarz – florysta – 6 ofert (po jednej w 2011 r. i 2013 r. oraz cztery w 2012 r.),
- nowoczesny sprzedawca, łącznie 89 ofert (36 ofert w 2011 r., 35 w 2012 r. i 18 w 2013 r.).

Jak podała Dyrektor MOPS kierowanie osób do poszczególnych szkoleń zawodowych w projekcie systemowym w latach 2011-2012 odbywało się na podstawie opracowanych przez doradcę zawodowego dla każdego z uczestników indywidualnych planów działań (IPD). Ze względów finansowych nie było możliwości skierowania każdego z uczestników na indywidualne szkolenie zawodowe, które wynikało wprost z IPD. Uczestnicy zostali zakwalifikowani do szkoleń zawodowych optymalnie zbliżonych do ich wykształcenia i możliwości psychofizycznych. Ponadto w projekcie brały udział osoby, które są długotrwale wykluczone zawodowo i nie można wobec nich brać tylko i wyłącznie kryterium istnienia jakiejś oferty pracy. Mając na względzie powyższe argumenty MOPS skierował tylko 8 osób na szkolenie zawodowe – nowoczesny sprzedawca. Osoby, które przeszły szkolenia zawodowe mogły skorzystać z ofert pracy przedstawianych przez także inne Urzędy Pracy (np. PUP Mława, PUP Nidzica) podczas Targów Pracy organizowanych rokrocznie w Działdowie.

Pracownicy socjalni MOPS opiekujący się uczestnikami projektu „Zmienić siebie” na bieżąco informowali uczestników o aktualnych ofertach pracy, które posiadał Urząd Pracy w Działdowie. Uczestnicy realizowanego projektu uzyskiwali takie informacje również od specjalistów bezpośrednio prowadzących szkolenia zawodowe. Informacje na temat aktualnych ofert pracy były ogólnodostępne na tablicy ogłoszeń i stronie internetowej PUP. Ponadto lista osób kończących szkolenia zawodowe każdorazowo była przedkładana do Urzędu Pracy celem ewentualnego skierowania tych osób do pracy.

(dowód: akta kontroli str. 133-139)

1.8. Szczegółowe badanie dokumentacji 24 (46,2%) uczestników zajęć organizowanych w latach 2011-2012 przez KIS (12 – w 2011 r. i 12 – 2012 r.) wykazało, że:

- 11 uczestników realizowało kontrakty socjalne, zaś pozostałych 13 osób (nieletnie uczące się) pochodziło z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym (przynajmniej jedno z rodziców miało podpisany kontrakt socjalny).
- Wszyscy uczestnicy wypełnili (przy udziale pracownika MOPS) ankiety, w których wskazali rodzaje zajęć oferowanych przez MOPS i KIS, w których chcieliby wziąć udział.
- We wszystkich przypadkach pół roku po zakończeniu realizacji projektu w ramach monitorowania efektów zorganizowanych przez KIS zajęć, sporządzone były przez pracowników socjalnych notatki służbowe, z których wynikało, m.in. że cztery osoby znalazły zatrudnienie na podstawie umów

o pracę (bez zatrudnienia wspieranego), a siedem zostało skierowanych do prac społecznie użytecznych.

Jak wynika z informacji udzielonej przez Dyrektora PUP w Działdowie, według stanu na dzień 29 marca 2013 r. spośród 24 ww. osób: osiem było zarejestrowanych (od 2008 r.) jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, trzy jako osoby bezrobotne poszukujące pracy oraz 13 nie figurowało w ewidencji osób bezrobotnych.

Koordinator KIS wyjaśnił iż część osób (13) stanowiła młodzież ucząca się, w związku z tym nie była zarejestrowana w PUP jako bezrobotni. Natomiast w stosunku do pełnoletnich uczestników działań realizowanych przez KIS, nie występowało do PUP z wnioskiem o skierowanie ich do pracy, gdyż należy to do obowiązków PUP, który posiada informacje o ww. osobach i w momencie pojawienia się ofert pracy zawiadamia zainteresowane osoby.

(dowód: akta kontroli str. 140-143)

W związku z realizacją przez KIS projektu „Razem można więcej” w 2012 r., w którym uczestniczyły również osoby (nieletnie uczące się), które nie realizowały kontraktu socjalnego, a więc nie spełniały określonego art. 18 ust. 4 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, warunku uczestnictwa w KIS, Dyrektor MOPS wyjaśniła, że projekt ten był realizowany przez KIS, a nie przez MOPS, gdyż była to kontynuacja działań z wcześniejszej edycji. Zmianie uległa tylko grupa docelowa na którą miał wpływ Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko - Mazurskiego. Koordynator KIS posiadał już doświadczenie z wcześniejszej edycji projektu, gdyż sam go pisał i realizował, więc aby można było realizować projekt sprawnie i przede wszystkim efektywnie postanowiono realizować ten projekt w ramach KIS.

(dowód: akta kontroli str. 174)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność MOPS w zakresie realizacji zadań określonych w ustawie o zatrudnieniu socjalnym, w tym podjętych form aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Skuteczność działań podejmowanych w celu przygotowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do samodzielnego świadczenia pracy na otwartym rynku.

Opis stanu faktycznego

2.1. W realizowanych przez KIS w latach 2011-2012 zajęciach (łącznie sześć edycji⁴) uczestniczyło 194 osoby, w tym: w 2011 r. - 83 osoby, spośród których siedem osób (8,4%) usamodzielniało się ekonomicznie, zaś w 2012 r. – 111 osób z tego dziewięć (8,1%) się usamodzielniało.

Spółród 142 osób uczestniczących w badanych latach w organizowanych przez KIS pracach społecznie użytecznych 93 osoby były długotrwale bezrobotne, 36 osób było uzależnionych lub nadużywających alkohol, 8 uzależnionych od narkotyków i pięć osób niepełnosprawnych. Prace te ukończyli wszyscy uczestnicy, z tego 11 osób usamodzielniało się ekonomicznie (zawarło umowy o pracę bez zatrudnienia wspieranego).

⁴ Edycja dotyczy naboru uczestników realizowanych przez KIS prac społecznie użytecznych, projektu systemowego „Razem można więcej” i projektu „Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego”.

Spośród 52 osób uczestniczących w latach 2011-2012 w zajęciach realizowanych przez KIS w ramach projektów „Razem można więcej” i „Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego” – 20 osób należało do grupy długotrwale bezrobotny, 18 do grupy osób uzależnionych bądź nadużywających alkoholu, jedna uzależniona od narkotyków i pozostałe 13 – to młodzież pochodząca z rodzin zagrożonych wykluczeniem. Zajęcia te z wynikiem pozytywnym ukończyli wszyscy uczestnicy, z tego pięć osób usamodzielniało się ekonomicznie (umowa o pracę bez zatrudnienia wspieranego).

2.1.1. W realizowanych w badanym okresie przez MOPS działaniach, dotyczących m.in. przygotowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do świadczenia usług na rynku pracy uczestniczyło łącznie 151 osób, z tego:

- 95 osób w ramach edycji z 2011 r. projektu „Zmienić siebie”, z czego większość uczestników (41) należało do grupy osób długotrwale bezrobotnych i osób niepełnosprawnych (21). Zajęcia obejmujące m.in. szkolenia zawodowe i podnoszące kwalifikacje, staże zawodowe oraz konsultacje z psychologiem lub terapeutą, porady prawne ukończyło z wynikiem pozytywnym łącznie 81 osób (85%), z których 15 usamodzielniało się ekonomicznie.
- 56 osób w ramach edycji z 2012 r. projektu „Zmienić siebie”, w tym 45 osób bezrobotnych, 8 – niepełnosprawnych i trzy osoby uzależnione od alkoholu. Wszystkie te osoby zakończyły zajęcia obejmujące m.in. szkolenia zawodowe, kursy podnoszące kwalifikacje, naukę pisania CV z wynikiem pozytywnym, z czego osiem osób usamodzielniało się.

(dowód: akta kontroli str.144-154)

2.2. Formy usamodzielnienia ekonomicznego uczestników zajęć.

Opis stanu faktycznego

W latach 2011 - 2012 spośród 194 osób uczestniczących w działaniach Klubu usamodzielniało się łącznie 16 osób (9,8%). Wszystkie te osoby znalazły zatrudnienie u pracodawcy bez zatrudnienia wspieranego.

Natomiast spośród 151 osób uczestniczących w realizowanych w badanym okresie przez MOPS działaniach (projektach poza KIS), usamodzielniały się 23 osoby (15,2%), w tym 19 osób znalazło zatrudnienie u pracodawcy bez zatrudnienia wspieranego, a pozostałe cztery osoby nabyły uprawnienia rentowe lub emerytalne.

(dowód: akta kontroli str. 155-156)

Opis stanu faktycznego

2.3. W realizowanym przez KIS projekcie „Razem można więcej” (w latach 2011-2012) przyjęte wskaźniki skuteczności podjętych działań, zakładały m.in.:

- ukończenie szkoleń przez wszystkich uczestników (16 w obu latach), co zostało zrealizowane w 100%,
- podniesienie umiejętności komunikacyjnych, wzrost pewności siebie - wzrost o 70%.

Natomiast w ramach projektu „Gminny program aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego” przyjęte wskaźniki zakładały m.in.:

- ukończenie szkoleń przez wszystkich (15) uczestników, co zostało zrealizowane w 100%,

- wzrost kompetencji społecznych i zawodowych oraz poczucia własnej wartości, Wskaźnik ten nie był analizowany z uwagi na to, że projekt był w trakcie realizacji (do końca lipca 2013 r.)

W realizowanym przez MOPS (poza Klubem) projekcie „Zmienić siebie” przyjęte wskaźniki rezultatu dotyczyły jedynie nabytych przez uczestników umiejętności (tzw. wskaźniki miękkie), w tym m.in.:

- podniesienia samooceny i zwiększenia ich asertywności oraz aktywności,
- nabycia nowych umiejętności w tym nawiązywania relacji interpersonalnych.

Monitorowanie losów absolwentów zajęć realizowanych zarówno przez KIS, jak i przez MOPS polegało na przeprowadzaniu, po upływie ok. 6 miesięcy od zakończenia zajęć, rozmów przez pracownika socjalnego MOPS z uczestnikami tych działań i odnotowaniu ewentualnego podjęcia przez nich pracy.

(Dowód: akta kontroli str. 82-87, 157-171)

2.4. Wydatki na KIS.

Opis stanu faktycznego

W ramach budżetu MOPS, w latach 2011 - 2012 na działania realizowane przez KIS poniesione zostały wydatki w łącznej wysokości 312,1 tys. zł (co opisano w pkt.1.3), z tego w:

- 2011 r. wydano 136,7 tys. zł, z czego 1,6 tys. zł przypadało na jedną osobę kończącą działania realizowane w ramach KIS z wynikiem pozytywnym oraz 12,4 tys. zł na jednego uczestnika, który się usamodzielniał ekonomicznie.
- 2012 r. wydatkowano 175,4 tys. zł, z czego 1,6 tys. zł przypadało na jedną osobę kończącą działania realizowane w ramach KIS z wynikiem pozytywnym oraz 21,9 tys. zł na jednego uczestnika, który się usamodzielniał ekonomicznie.

(dowód: akta kontroli str. 63, 88-95, 122-130)

Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS, nie planowała rezygnacji z KIS, lecz podejmowała na przestrzeni lat różnorodne działania w celu pozyskania środków finansowych na jego rozbudowę, tak aby było można świadczyć usługi o wysokim standardzie, a w konsekwencji doprowadzić do realizacji wszystkich projektów i szkoleń przez KIS. Od 2010 r. rokrocznie MOPS składał wnioski aplikacyjne do Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie w odpowiedzi na ogłaszane konkursy z poddziałania 7.2.1 na rozbudowę istniejącej infrastruktury KIS, lecz nie uzyskał do tej pory odpowiedniego wsparcia. Likwidacja KIS przyczyniłaby się do zmniejszenia możliwości świadczenia usług reintegracji społeczno zawodowej wobec osób zagrożonych wykluczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 172-173)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skuteczność działań podjętych przez MOPS oraz działań realizowanych w ramach KIS z uwagi na wysoki odsetek osób pozytywnie kończących organizowane zajęcia oraz bieżące monitorowanie aktywności zawodowej uczestników tych zajęć.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, dnia 26 kwietnia 2013 r.

Kontroler
Wojciech Dąbrowski
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis